

PLANMalaysia
(JABATAN PERANCANGAN BANDAR DAN DESA)

TPr Gs Dr. Shamsaini Shamsuddin
Ketua Pengarah PLANMalaysia

UCAPTAMA :
**PERANCANGAN GUNA
TANAH UNTUK SEKURITI
MAKANAN NEGARA**

Anggaran penduduk
Malaysia,

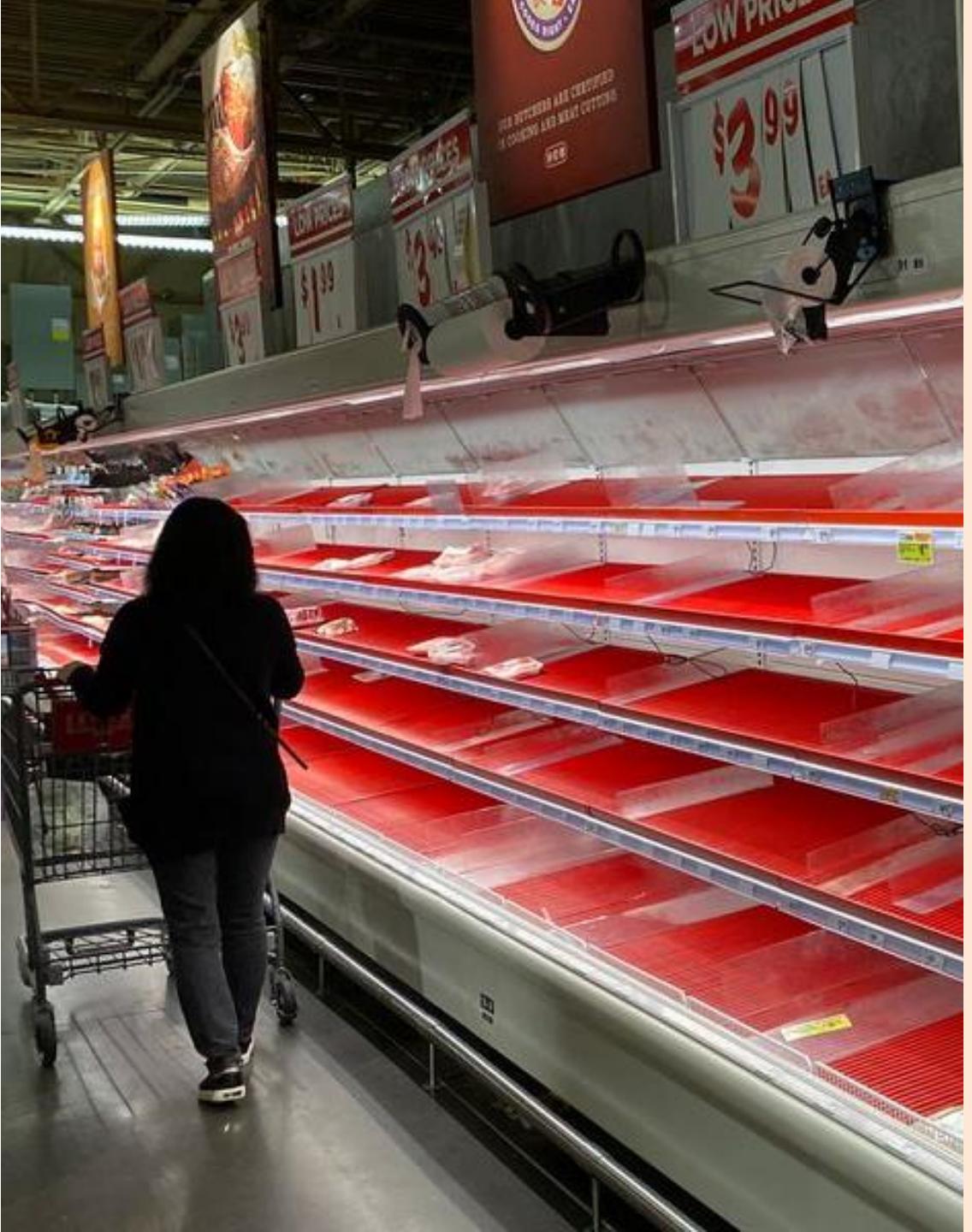
Tahun 2040
41.5 Juta

Tahun 2010
28.5 Juta

Peningkatan ini memberi kesan pembangunan terutama di kawasan perbandaran bagi memenuhi keperluan pekerjaan, penempatan dan sumber bekalan makanan penduduk di masa akan datang.

ISU SEKURITI MAKANAN NEGARA

1 Ketidakpastian kestabilan sumber bekalan makanan

- Kadar sara diri (SSL) yang tidak mencukupi serta import bersih makanan yang semakin meningkat

2

Tahap Sara Diri (SSL) sektor pengeluaran makanan yang rendah

- Tanaman, Ternakan dan perikanan pada tahun 2018 adalah rendah bagi makanan asas

Buah-Buahan
(78.4%)

Beras
(69.0%)

Susu Segar
(61.3%)

Sayur-sayuran
(44.6%)

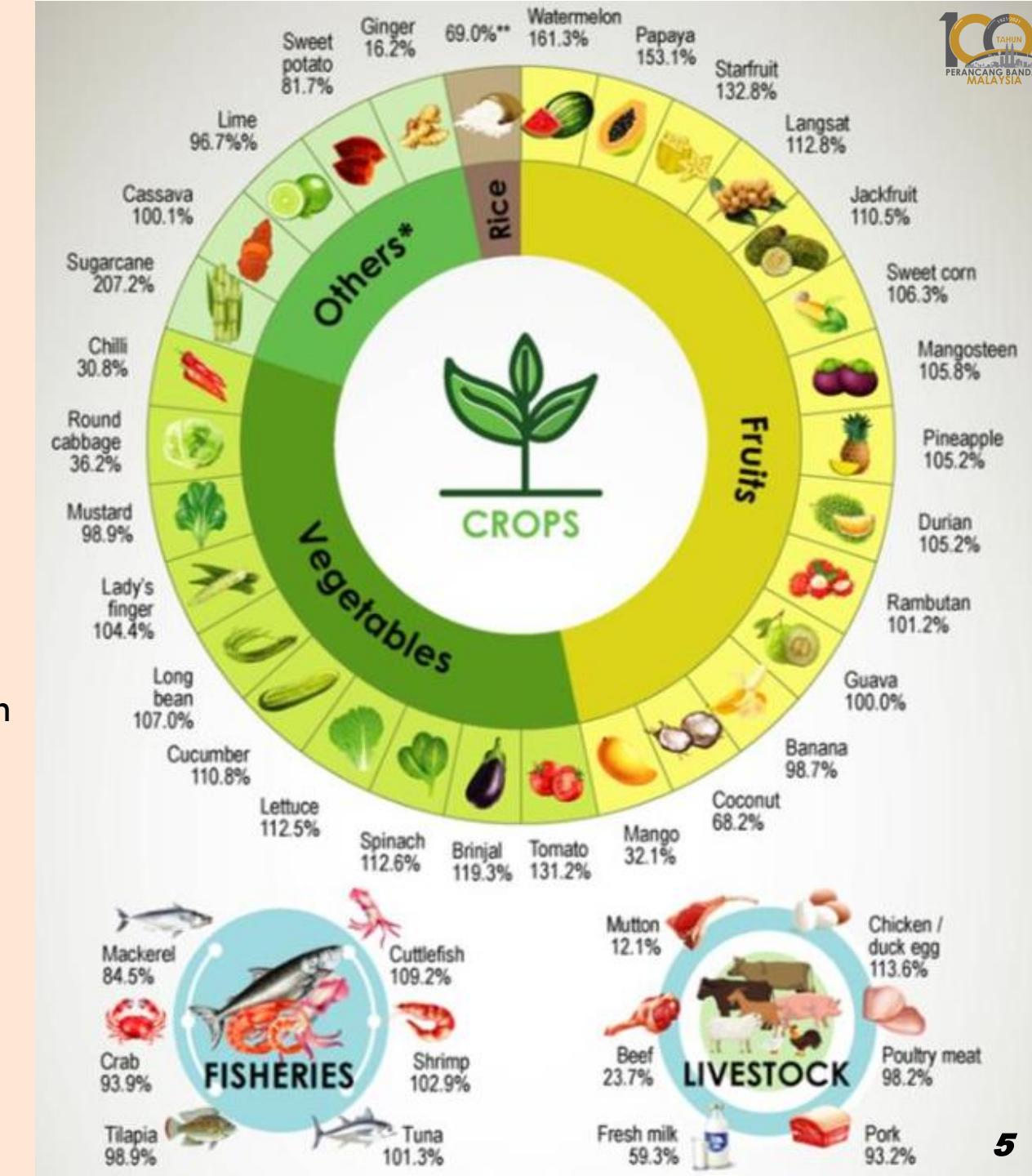
Daging lembu
(22.9%)

Daging Kambing
(10.9%)

Tenusu
(5%)

- Malaysia menjadi pengimpor makanan bersih dengan defisitimbangan perdagangan yang meningkat saban tahun

RM18.6 BILION
Tahun 2018

RM8.5 BILION
Tahun 2006

RM1.1 BILION
Tahun 1990

3 Ancaman bencana semula jadi

- Kesan perubahan iklim turut memberi **impak negatif kepada sektor pertanian terutamanya pertanian tanaman makanan**
- Pada tahun 2015, industri makanan telah mengalami kerugian yang dianggarkan mencecah RM299 juta akibat banjir besar
- Pada awal tahun 2020 pula, kemarau terburuk dalam tempoh empat dekad

4

Faktor luar jangka seperti pandemik COVID-19

- Negeri melaksanakan perintah berkurung secara keseluruhan
- Tidak dapat diedar dan dijual kepada pengguna disebabkan pelbagai faktor seperti peraih tidak dapat mengambil hasil tanaman disebabkan sekatan pergerakan dan penutupan operasi pasar dan gerai sayuran

PERSAINGAN SUMBER TANAH

Tanah pertanian dihimpit tekanan pembangunan seperti perumahan dan komersial yang menawarkan pulangan nilai yang lebih tinggi, serta menerima persaingan hebat daripada pertanian komoditi

Secara perbandingan, keluasan kawasan tanah pertanian komoditi adalah lebih kurang 7 kali ganda daripada keluasan tanah untuk tanaman makanan di Semenanjung Malaysia

Situasi persaingan sumber tanah adalah berbeza di Tanah Tinggi Cameron Highlands. Pertanian sayur-sayuran mendominasi sebahagian besar tanah di sini

KAWASAN BERTANAM
CAMERON HIGHLAND

8,940 HEKTAR

Telah mengancam sumber asli seperti hutan, merubah bentuk muka bumi semula jadi melalui penerokaan haram kawasan lereng bukit dan pembuangan sisa pertanian secara haram

PERANAN PLANMALAYSIA DALAM KONTEKS SEKURITI MAKANAN

Draf Rancangan Fizikal Negara Ke-4 (RFN Ke-4)

- Memberi fokus kepada perancangan guna tanah bagi produk agromakanan dengan mengambil kira peningkatan produktiviti pengeluaran semasa dan tahap SSL negara.
- RFN merupakan sebuah dokumen yang merumuskan dasar-dasar strategik bagi maksud menentukan haluan dan arah aliran am pemajuan fizikal serta menterjemah dasar-dasar pembangunan ekonomi, sosial dan sektoral lain ke dalam dimensi fizikal dan spatial.

Rancangan Fizikal Negara (RFN)

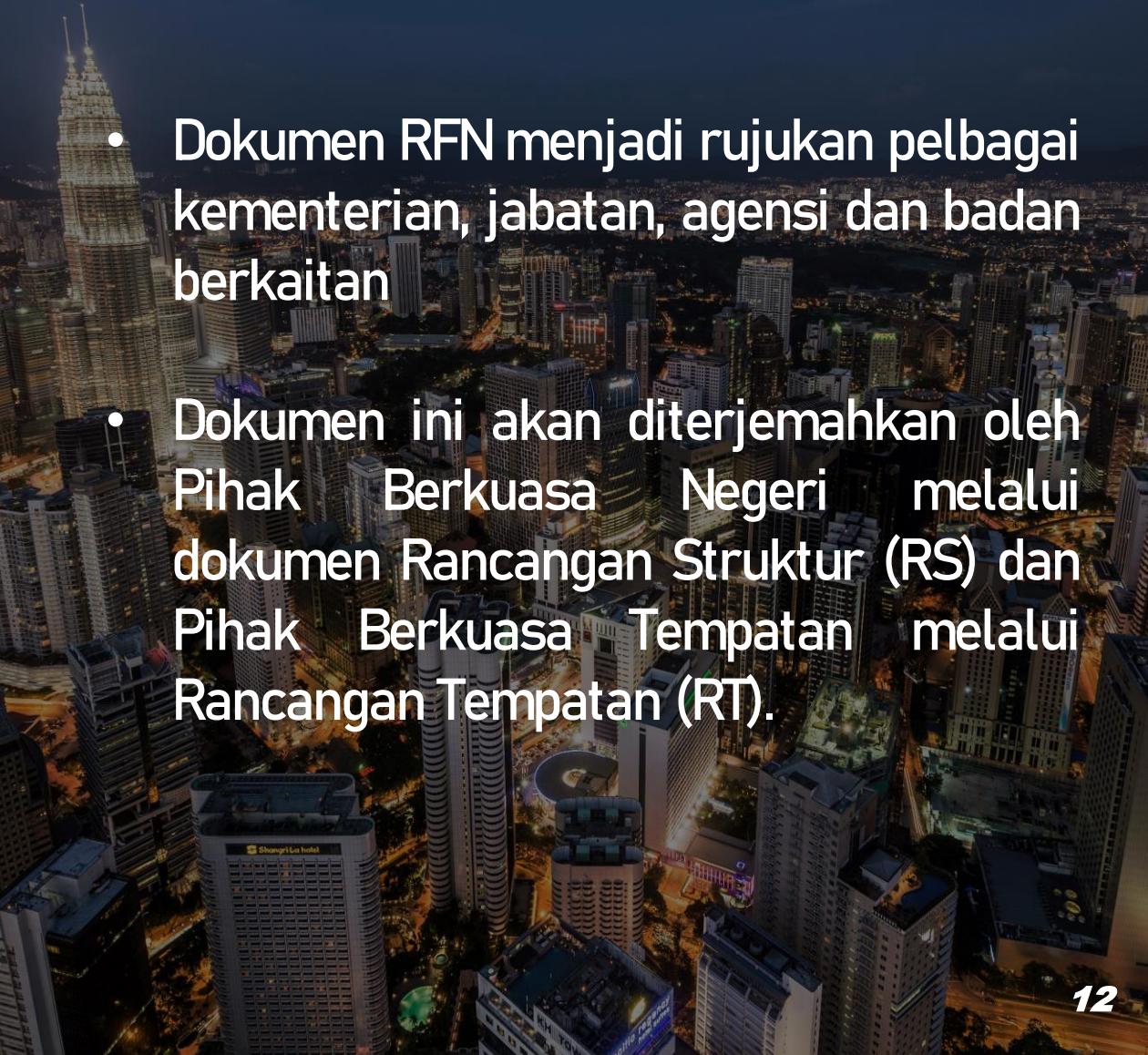

RFN Pertama
Tahun 2005

RFN Ke-2
Tahun 2010

RFN Ke-3
Tahun 2016

- Dokumen RFN menjadi rujukan pelbagai kementerian, jabatan, agensi dan badan berkaitan
- Dokumen ini akan diterjemahkan oleh Pihak Berkuasa Negeri melalui dokumen Rancangan Struktur (RS) dan Pihak Berkuasa Tempatan melalui Rancangan Tempatan (RT).

- Sentiasa menjalankan kerjasama strategik dengan pelbagai pihak

- Mengurus dan mengawal selia pembangunan di **kawasan sensitif alam sekitar atau KSAS**

- Memastikan rangkaian kawasan hutan di Semenanjung Malaysia dan biodiversiti negara dipelihara secara berkesan

- Telah menyediakan Pelan Induk Central Forest Spine (CFS)

Inisiatif baharu dengan menjalinkan kerjasama dengan pihak Kementerian Pertanian dan Industri Makanan atau MAFI

Dasar Agromakanan Negara 2021-2030 (DAN2.0) dan Pelan Tindakan Dasar Sekuriti Makanan Negara 2021-2025

- Untuk memperkuuhkan strategi berkaitan jaminan bekalan makanan yang menjadi prinsip utama
- Bagi menjamin bekalan makanan yang mencukupi, RFN Ke-4 telah mencadangkan pelaksanaan pengekalan kawasan sumber makanan negara bagi mengurangkan kebergantungan import dari luar serta meluaskan penggunaan teknologi terkini

PLANMalaysia telah memulakan Kajian Perancangan Guna Tanah Kawasan Sumber Makanan Negara

“Menyediakan Pelan Induk Guna Tanah Bagi Pengekalan, Pemeliharaan, Pemuliharaan dan Peningkatan Kawasan Sumber Makanan Negara Menjelang 2040”

GUNA TANAH DI SEMENANJUNG MALAYSIA

- Kedapatan sumber sumber data spatial berkaitan pertanian langkah penting mengenalpasti kawasan pertanian sumber makanan negara
- Rancangan Pemajuan turut mengeluarkan output utama iaitu **peta guna tanah disimpan I-Plan** bagi memudahkan perkongsian maklumat
- **Empat (4) Jenis Guna Tanah Utama:**

Analisa Perbandingan Guna Tanah di Semenanjung Malaysia

Peningkatan Keluasan Guna Tanah tpu bina

1.21 TAHUN 2017
Juta hektar ➡ **1.32** TAHUN 2020
Juta hektar

9.10% (110 ribu hektar)

Penurunan Keluasan Guna Tanah Hutan

6.31 TAHUN 2017
Juta hektar ➡ **6.23** TAHUN 2020
Juta hektar

1.18% (74 ribu hektar)

Penurunan Keluasan Guna Tanah Pertanian

5.29 TAHUN 2017
Juta hektar ➡ **5.26** TAHUN 2020
Juta hektar

0.58% (30 ribu hektar)

Keluasan Guna Tanah Pertanian

- Di dominasi oleh Pertanian komoditi

PERTANIAN KOMODITI
(4.2 juta hektar)
80.69%

Pertanian sumber makanan yang tinggi ditanam di Semenanjung Malaysia adalah Tanaman Padi

PERTANIAN MAKANAN
(900 ribu hektar)
16.75%

970 TAHUN 2017
Ribu hektar
▼
917 TAHUN 2020
Ribu hektar

0.51%
(53 ribu hektar)

PERTANIAN LAIN
(134 ribu hektar)
2.55%

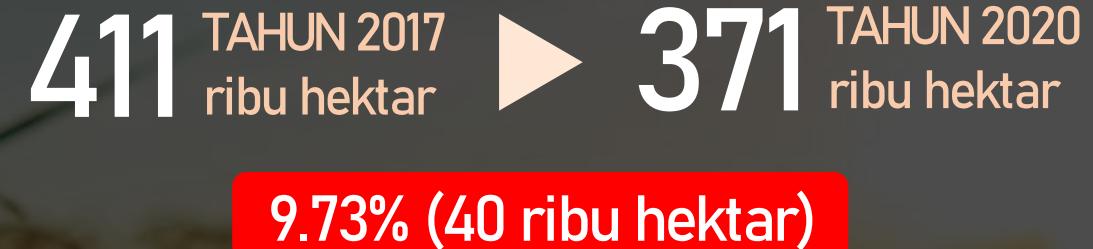
TANAMAN PADI
(371 ribu hektar)
40.5%

Semakan data I-Plan, berlaku pengurangan keluasan kawasan tanaman padi

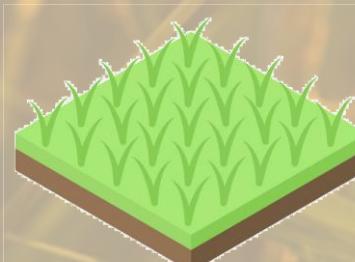
Tanaman
Padi

Tahap SSL
Beras Negara

Antara Faktor penurunan tahap SSL beras negara ini adalah kehilangan guna tanah kawasan padi tersebut.

10
Kawasan
Tanaman Padi

- Instrumen perundangan bagi memperkuuh kawasan jelapang padi supaya tahap SSL tidak terus menurun
- Kerjasama dan komitmen sepenuhnya daripada Pihak Berkuasa Negeri

Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM)

68
Buah TKPM

- Penggunaan teknologi terkini juga perlu diberi tumpuan bagi meningkatkan pengeluaran sumber makanan negara
- Kawasan TKPM masih belum diwartakan oleh Pihak Berkuasa Negeri

Faktor Penurunan Guna Tanah Pertanian

a Penambahan Jumlah Penduduk Bandar di Malaysia

- Peningkatan kawasan tenu bina di Semenanjung Malaysia berkait rapat dengan penambahan jumlah penduduk
- Proses migrasi penduduk iaitu setiap 10 orang penduduk di Malaysia, lapan (8) orang adalah penduduk yang tinggal di bandar.

b Tekanan pembangunan kepada guna tanah pertanian di pinggir bandar

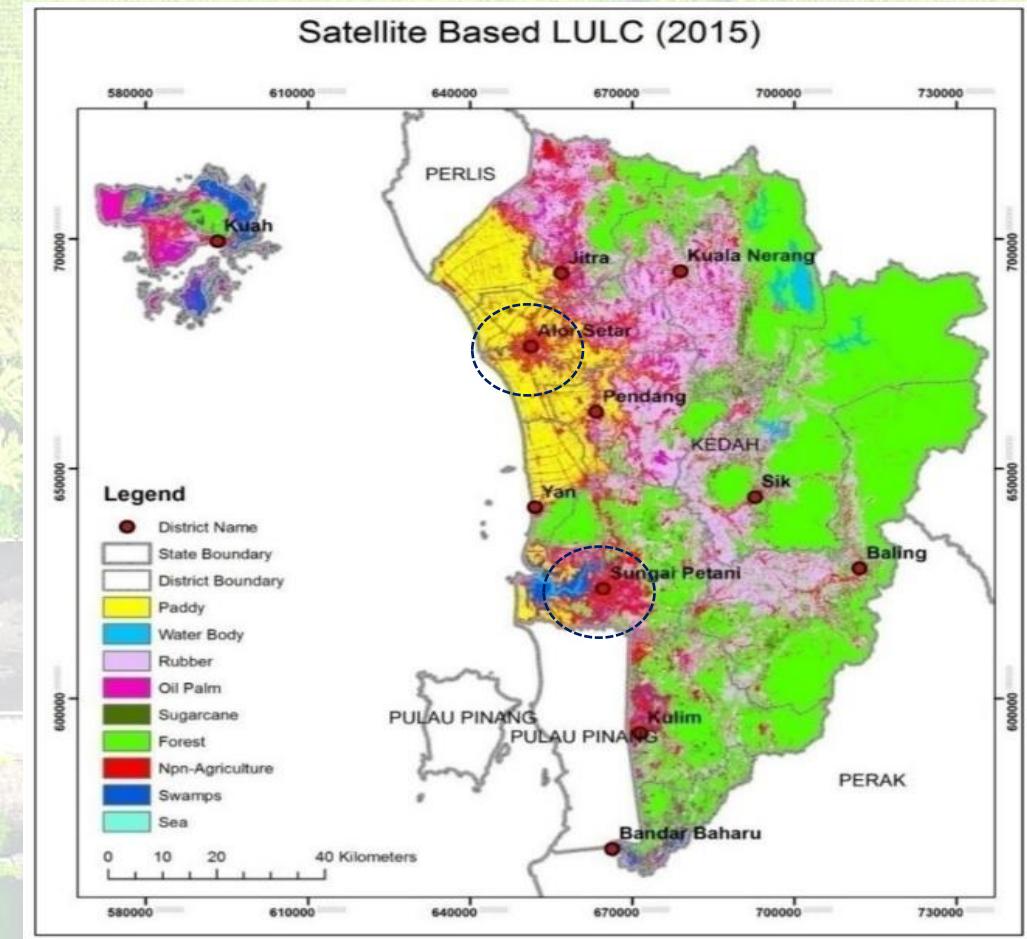
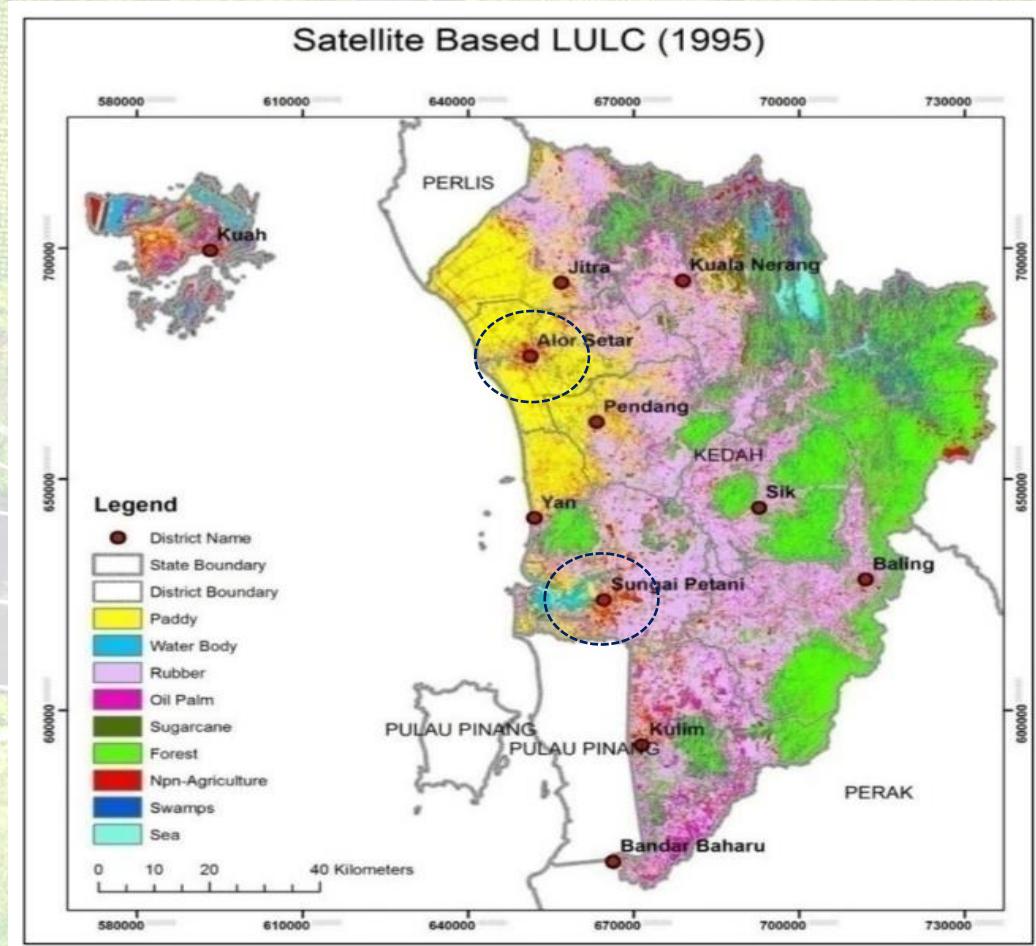
- Guna tanah pertanian di pinggir bandar menghadapi tekanan pembangunan yang sangat kuat
- Berlakunya proses penukaran guna tanah pertanian kepada guna tanah tenu bina

C

Perkembangan bandar di Semenanjung Malaysia

- Tanah-tanah di bawah kategori pertanian telah ditukar kepada guna tanah perumahan, perbandaran dan pembangunan infrastruktur bagi memenuhi permintaan pasaran

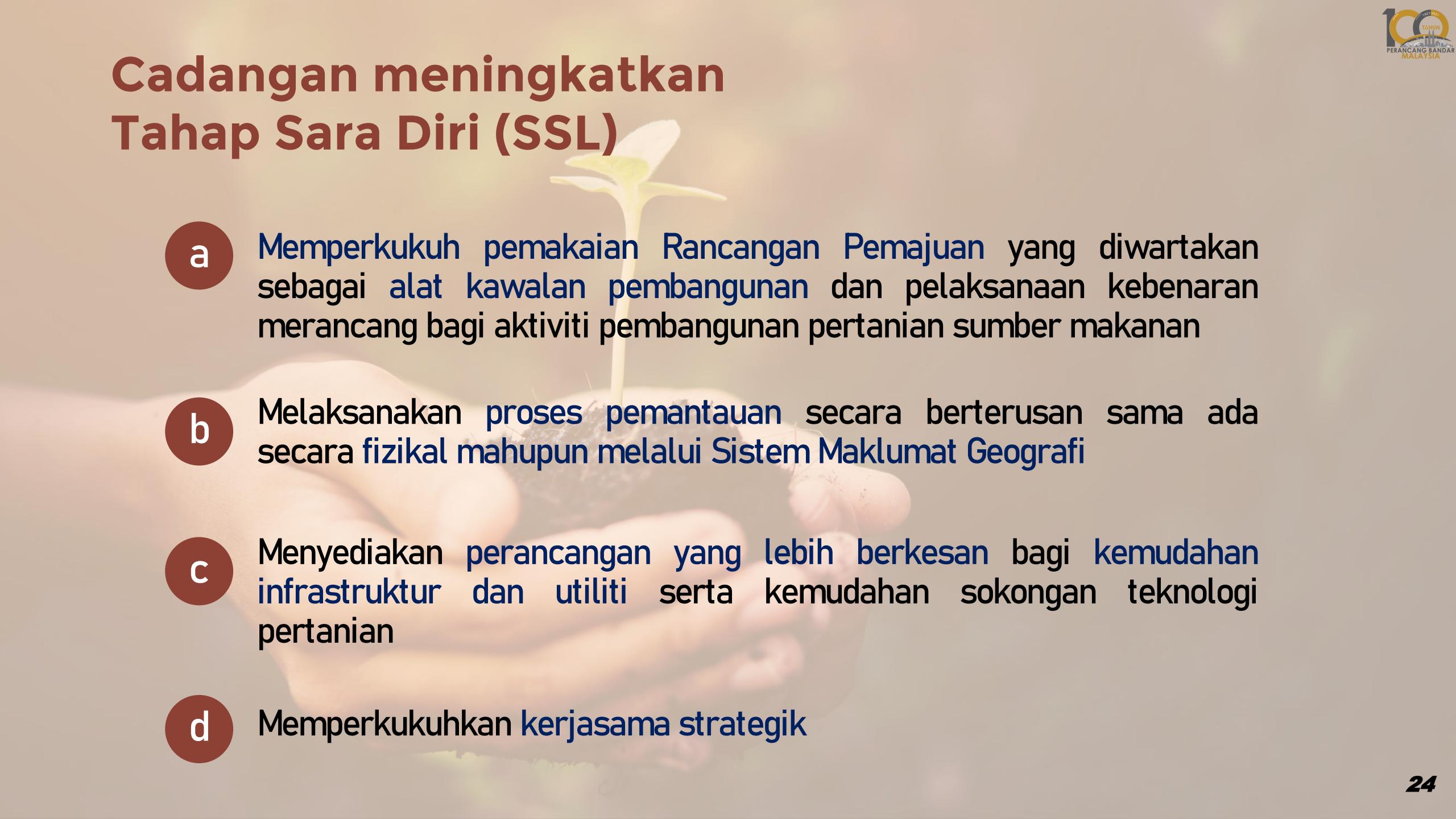
Sumber: Kajian Kerangka Kawalan Guna Tanah Pertanian Ke Arah Kelestarian Sekuriti Makanan Negara di Malaysia, oleh Muhammad Uzair Azizan, PhD, UTM, 2019

Hala Tuju

Dokumen Rancangan Pemajuan iaitu RS dan RT merupakan sebuah dokumen statutori yang perlu menjalani proses pewartaan sebelum boleh digunakan sebagai satu alat bagi tujuan kawalan pembangunan, penguatkuasaan dan kawalselia perancangan

Cadangan meningkatkan Tahap Sara Diri (SSL)

-
- a** Memperkuuh pemakaian Rancangan Pemajuan yang diwartakan sebagai alat kawalan pembangunan dan pelaksanaan kebenaran merancang bagi aktiviti pembangunan pertanian sumber makanan
  - b** Melaksanakan proses pemantauan secara berterusan sama ada secara fizikal mahupun melalui Sistem Maklumat Geografi
  - c** Menyediakan perancangan yang lebih berkesan bagi kemudahan infrastruktur dan utiliti serta kemudahan sokongan teknologi pertanian
  - d** Memperkuuhkan kerjasama strategik

Penutup

Agenda sekuriti makanan negara selaras dengan Matlamat Pembangunan Mampan (SDG)

Negara perlu memastikan kawasan pertanian sumber makanan seperti kawasan jelapang padi utama, tidak ditukar guna

Peningkatan pengeluaran makanan seterusnya tahap SSL makanan negara.

Pertanian sumber makanan tetap diperlukan sepanjang masa bagi menampung keperluan penduduk masa hadapan

Memastikan pembangunan yang seimbang terhadap agihan guna tanah antara pembangunan ekonomi dan keperluan menjamin sekuriti makanan negara

Menyeru semua pihak bersama-sama berkolaboratif bagi mencapai hasrat tersebut

Sekian Terima Kasih

PLANMalaysia

(JABATAN PERANCANGAN BANDAR DAN DESA)

